
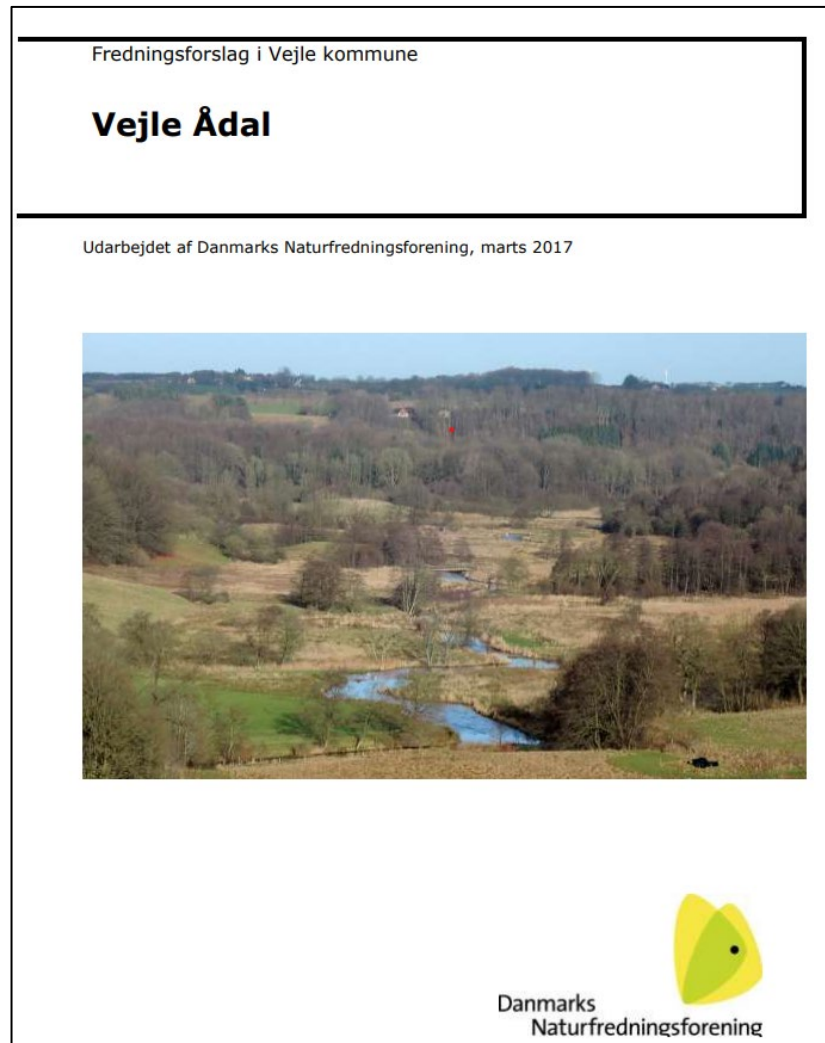
VESTRE LANDSRETS DOM

Fredning af Vejle Ådal

VESTRE LANDSRETS DOM AF 10. MARTS 2025 - FREDNING AF VEJLE ÅDAL

- I 2017 udarbejdede Danmarks Naturfredningsforening et forslag til fredning af Vejle Ådal.
- Fredningsområdet udgør i alt cirka 840 ha og omfatter jord fra ca. 130 private lodsejere.
- Fredningens **formål** er "*at sikre og udvikle en stor og **sammenhængende natur** i et dynamisk ådalslandskab omkring Vejle Å, hvor de bærende og mest værdifulde elementer er de mange kilder og vandløb, overdrevene, skræntskovene, der alle, sammen med de store enge ved Ravning og Runkenbjerg, danner stor variation i landskabet*" **samt** "*at sikre og øge den biologiske mangfoldighed i området og forbedre levevilkårene for et rigt dyre- og planteliv*".
- Fredningsområdet omfatter en mindre del af et Natura 2000-området.
- Fredningsnævnet traf i 2019 screeningsafgørelse – fredningsforslaget er ikke omfattet af krav om miljøvurdering, jf. miljøvurderingsloven.
- MFKN gav i efterfølgende klagesag ikke en gruppe lodsejere medhold i klagen → Klagenævnet medhold ved by- og landsret.

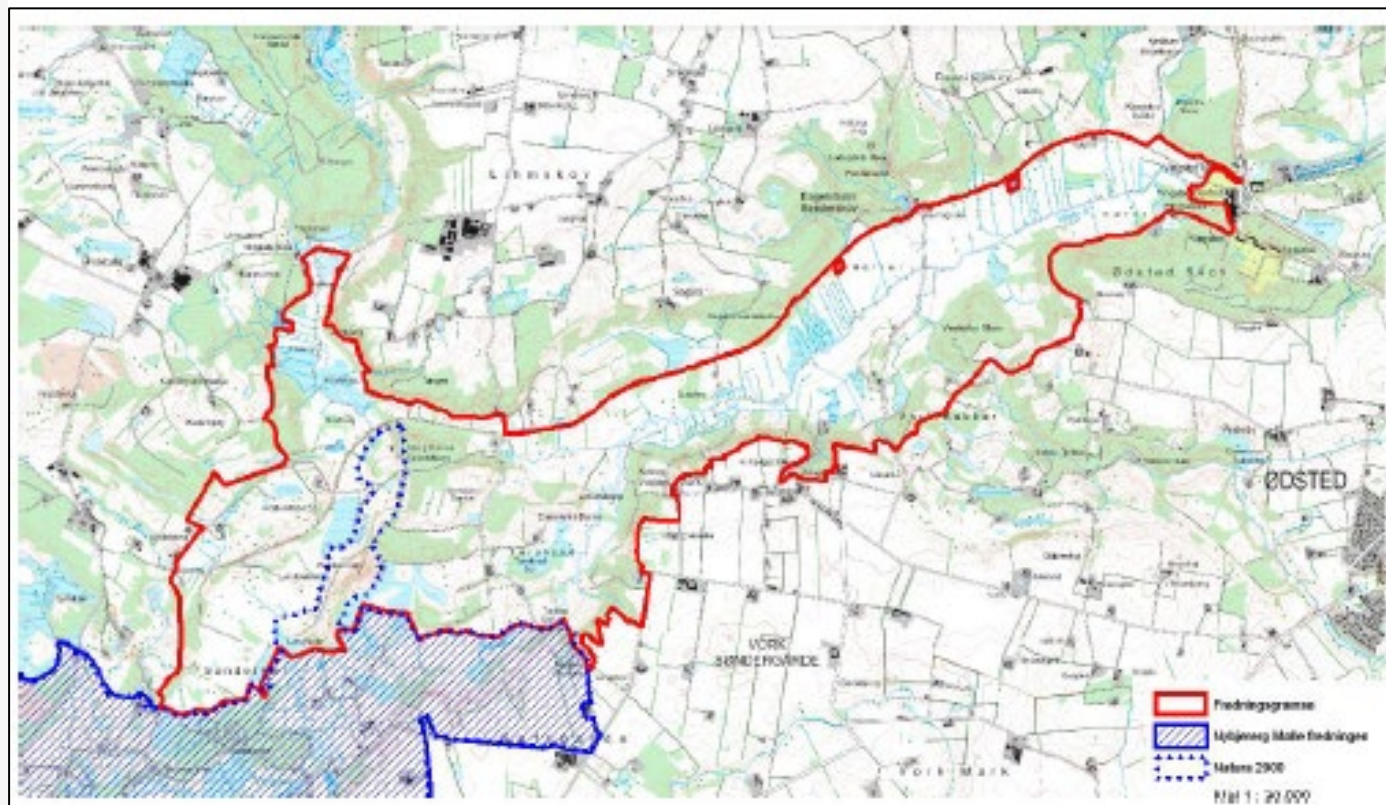
FREDNINGSFORSLAGET

Baggrunden for forslaget

- Vejle Ådal er i sin helhed Østjyllands længste og mest markante tunneldal, dannet og udskyllet af sommersmeltevand under sidste istids østjyske iskappe gennem tusinder af år [...]
- Vejle Ådal udgør en fantastisk nøgle til forståelse af landskabsdannelsen under og efter sidste istid. [...]
- Baggrunden for den valgte afgrænsning er områdets store landskabelige værdier og relative uberørthed. [...]

***

På den baggrund foreslår Danmarks Naturfredningsforening, at der gennemføres en fredning, som på den ene side giver en **beskyttelse** imod bebyggelse, tilplantning, råstofgravning og fragmentering af landskabet, og på den anden side **sikrer**, at den **nuværende brug** af ådalen fortsat kan finde sted i det omfang, det ikke er i strid med beskyttelsesinteresserne, samt at de rekreative interesser i ådalen understøttes og udvikles.

Kilde: Fredningsnævnet.dk – Udklip fra fredningskortet fra marts 2021

FØRSTE PROBLEMSTILLING

Er afgørelsen truffet af den kompetente myndighed?

Lodsejernes synspunkter:

Fredningsnævnet (FN) er **enekompetent** til at træffe screeningsafgørelsen, herunder at identificere, beskrive og vurdere fredningsforslagets indvirkninger på miljøet ..

Det er derfor forkert, at FN anvender og lægger vægt på sagsrejsers oplysninger, når sagsrejser er en privat organisation (DN)

MFKN's synspunkter:

Nævnet lægger til grund, at FN som myndighed efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, **selvstændigt** har vurderet de oplysninger, som DN har tilvejebragt.

Den **praktiske ordning for sagsoplysningen**, der er etableret ved Miljøstyrelsens skrivelse af 22. maj 2018, hvorefter det generelt bør være sagsrejser der forestår tilvejebringelsen af det faktiske grundlag for miljøvurderingen, er efter MFKN's opfattelse forenelig med kompetencefordelingen i miljøvurderingsloven, **idet** FN indestår for oplysningernes rigtighed i forbindelse med den trufne afgørelse.

Alle kommuner
Alle fredningsnævn
Miljø- og Fødevareklagenævnet
Danmark Naturfredningsforening
Kommunernes Landsforening

Landskab og Skov
J.nr. MST-51-00043
Ref. EMS
Den 22. maj 2018

Miljøstyrelsen
2018:

Miljøvurdering af fredningsforslag

Miljøstyrelsens skal hermed orientere om miljøvurdering af fredningsforslag.

Baggrund

Folketinget har vedtaget at samle reglerne om miljøvurdering af planer og programmer med reglerne om miljøvurdering af planer og programmer i lov, der trådte i kraft den 16. maj 2017.

En vejledning om den del som vedrører miljøvurdering af planer og programmer er i offentlig høring ind til den 1. juni 2018.

Vejledningen giver en uddybende beskrivelse af både indhold og proces. Desuden indeholder vejledningen praktiske anvisninger om udarbejdelse af miljøvurderinger. Se i vedhæftede link <https://høringsmateriale.mst.dk/16111>.

Miljøvurdering af fredningsforslag

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at nye planer, der er omfattet af reglerne om miljøvurdering, og et fredningsforslag er omfattet af reglerne om miljøvurdering af planer og programmer. Såfremt det er tilvejebragt grundlaget for en miljøvurdering af fredningsforslaget, kan miljøvurderingsloven anvendes.

Miljøvurderingslovens plan/program-vedtagne/gældende planer/programmer, som ikke tidligere er blevet miljøvurderet, vurderes, om fredningsforslag, der ændrer på miljøet, miljøvurderes.

Procedure ved fremsættelse af fredningsforslag

Miljøstyrelsen har drøftet spørgsmålet med Kommunernes Landsforening og Danmarks Naturfredningsforening, og parterne er enige om, at sagsrejser bør tilvejebringe grundlaget for en miljøvurdering.

Ved fremsættelse af fredningsforslag, opfordrer Miljøstyrelsen derfor til, at sagsrejser (kommunerne, Danmarks Naturfredningsforening eller Miljøstyrelsen) vurderer, om det fredningsforslag, der ønskes rejst, er omfattet af miljøvurderingsreglerne. Hvis forslaget kræver miljøvurdering, følger sagsrejsen processen for miljøvurdering af planforslag. Det betyder, at sagsrejsen forestår tilvejebringelsen af det faktuelle grundlag for miljøvurderingen. Det er fredningsnævnet, der forestår at sende materialet i høring samt at modtage høringssvar. Det er ligeledes fredningsnævnet, der på baggrund af det af sagsrejsen tilvejebragte materiale og de gennemførte høringer træffer afgørelse om screening.

Endelig er det sagsrejsen, som udarbejder den efterfølgende sammenfattende redegørelse, der sammen med miljøvurderingen lægges til grund for fredningsnævnets afgørelse vedrørende fredningsforslaget.

Hvis sagsrejsen ikke har taget stilling til spørgsmålet om miljøvurdering eller ikke har udarbejdet udkast til en miljøvurdering forud for fremsættelse af et fredningsforslag, kan fredningsnævnet anmode Miljøstyrelsen om bistand. Dette kan ske som del af den bistand, styrelsen efter anmodning kan yde til fredningsnævn og Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4. Desuden kan styrelsen evt. bidrage med supplerende oplysninger.

FØRSTE PROBLEMSTILLING – BY- OG LANDSRET:

Er afgørelsen truffet af den kompetente myndighed?

Byretten:

Screeningsafgørelsen er truffet af FN, der efter naturbeskyttelseslovens § 33 har kompetence til at gennemføre fredning af landarealer til varetagelse af formålene i naturbeskyttelsesloven.

Det fremgår af FNs bemærkninger til MFKN, at FN på baggrund af screeningen af fredningsområdet samt bemærkningerne fra Miljøstyrelsen og Vejle Kommune som resortmyndigheder ikke har fundet anledning til at iværksætte yderligere undersøgelser.

Det fremgår videre, at FN nøje har gennemgået og vurderet screeningen og sammenholdt de enkelte vurderinger, som DN har foretaget, med fredningsforslaget og udkastet til fredningsbestemmelser, inden FN har truffet sin afgørelse.

På den baggrund lægger retten til grund, at MFKN berettiget har lagt til grund, at FN som myndighed efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 2 selvstændigt har vurderet de oplysninger, der er tilvejebragt af DN, samt om oplysningsgrundlaget var tilstrækkeligt, og på den baggrund har truffet sin screeningsafgørelse.

Det kan ikke føre til en anden vurdering, at DN som sagsrejer har tilvejebragt en del af grundlaget for fredningsnævnets vurdering og afgørelse, idet bemærkes, at fredningsnævnet ikke herved har uddelegeret sin afgørelseskompetence.

Vestre Landsret:

DN har gennem en årrække været den eneste private organisation, som efter naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 3, kan rejse en fredningssag.

FNs afgørelse er truffet af det samlede nævn. Inden nævnet traf afgørelsen, havde FN foretaget høring af Miljøstyrelsen og Vejle Kommune i medfør af miljøvurderingslovens § 32, stk. 1, nr. 1. Ingen af disse havde bemærkninger til fredningsforslaget.

Det fremgår videre af afgørelsen, at nævnet på baggrund af en screening udarbejdet af DN har vurderet, at fredningsforslaget ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og at der derfor ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering.

På denne baggrund, og da hverken miljøvurderingslovens § 8 eller SMV-direktivets art. 3 efter deres ordlyd er til hinder for, at myndigheden træffer screeningsafgørelsen på grundlag af oplysninger, der er tilvejebragt af private, herunder DN, lægger landsretten til grund, at afgørelsen er truffet af FN.

Der er således ikke grundlag for at tilsidesætte MFKNs afgørelse som følge af inddragelsen af oplysninger fra DN.

ANDEN PROBLEMSTILLINGER

Skulle fredningsforslaget have været miljøvurderet?

§ Efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1 og 2, skal der gennemføres en (strategisk) **miljøvurdering** af planer og programmer, hvor disse

(1) udarbejdes inden for en række nærmere angivne sektorer og fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omfattet af lovens bilag 1 og 2 (VVM-projekter), *eller*

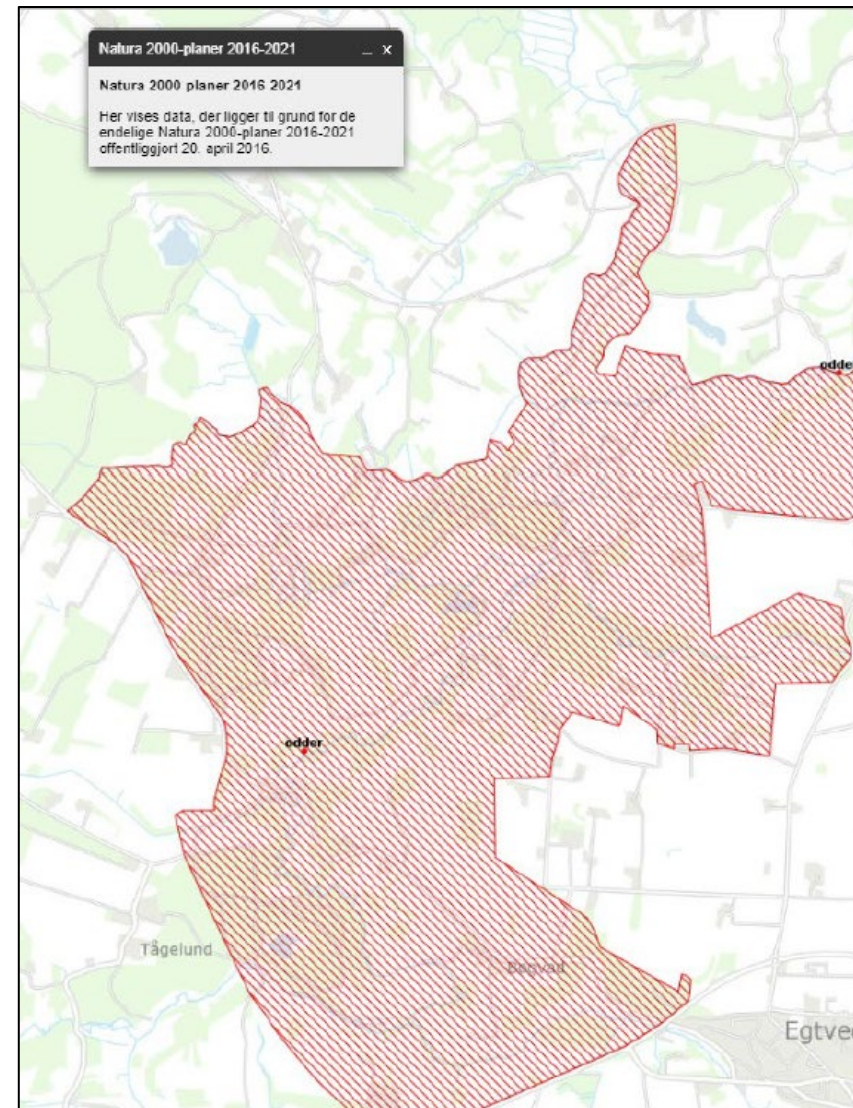
(2) medfører krav om vurdering af virkningen på et internationalt naturbeskyttelsesområde (**Natura 2000-område**).

§ Efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1 og 2, skal der gennemføres en vurdering (**screening**) af, om planer og programmer **kan få væsentlig indvirkning på miljøet**, når disse

(1) er omfattet af § 8, stk. 1, nr. 1, og kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan, eller angiver mindre ændringer i sådanne planer eller programmer, *eller*

(2) i øvrigt fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser og kan forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet.

→ (3) Hvis screeningen viser, at planen eller programmet kan få **væsentlig indvirkning** på miljøet, skal der (efterfølgende) gennemføres en **strategisk miljøvurdering**, jf. § 8, stk. 1, nr. 3.

ANDEN PROBLEMSTILLINGER – BY- OG LANDSRET

Skulle fredningsforslaget have været miljøvurderet?

Byretten:

Det fremgår af afgørelsen, at der er vurderet på en lang række parametre, der eventuelt kunne få indvirkning på miljøet, og det er på den baggrund konkluderet, at fredningsforslaget alene vil få uvæsentlige miljømæssige konsekvenser.

[Vidne] har forklaret, at bl.a. forslagets forbud mod etablering af nye læhegn og etableringen af flere stier i området vil være til skade for naturen og dyrelivet, ligesom etablering af shelterpladser og deraf følgende afbrænding af bål vil øge risikoen for naturbrande.

Retten finder det imidlertid ikke ved hendes forklaring eller i øvrigt godtgjort, at forslaget kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

Sagsøgerne har heller ikke peget på andre relevante miljømæssige parametre end dem, der er indgået i vurderingen.

Retten finder herefter ikke, at der påvist grundlag for at antage, at de oplysninger, der er indgået i screeningen, er mangelfulde eller fejlagtige. Der er derfor ikke grundlag for at tilsidesætte afgørelsen som ugyldig.

Herefter og da det, sagsøgerne i øvrigt har anført, ikke kan føre til en anden vurdering, tages sagsøgtens frifindelsespåstand til følge.

Vestre Landsret:

Efter fredningens karakter og indholdet af udkastet til fredningsbestemmelserne sammenholdt med fredningens formål og baggrund finder landsretten, at forslaget ikke vedrører projekter inden for de sektorer, der er anført i bilag 1 og 2. **Fredningsforslaget er derfor ikke omfattet af kravet om obligatorisk miljøvurdering i miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 1. ...**

Miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 2, som implementerer SMV-direktivets art. 3, stk. 2, litra b, må herefter forstås således, at en obligatorisk miljøvurdering efter bestemmelsen fordrer, at planen eller programmet vil have en væsentlig indvirkning på f.eks. et Natura 2000-område.

Fredningsforslaget medfører efter sin karakter og sit konkrete indhold ikke ændringer i den del af fredningsområdet, som er sammenfaldende med Natura 2000-område nr. 238, og efter det oplyste om, hvor odderen er observeret, er der ikke tilvejebragt grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering af, at fredningen vil være neutral i forhold til det overlappende område mellem fredningen og Natura 2000-område nr. 238 og i forhold til den tilgrænsende hoveddel af området. **Fredningsforslaget er derfor heller ikke omfattet af kravet om obligatorisk miljøvurdering efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, nr. 2.** →

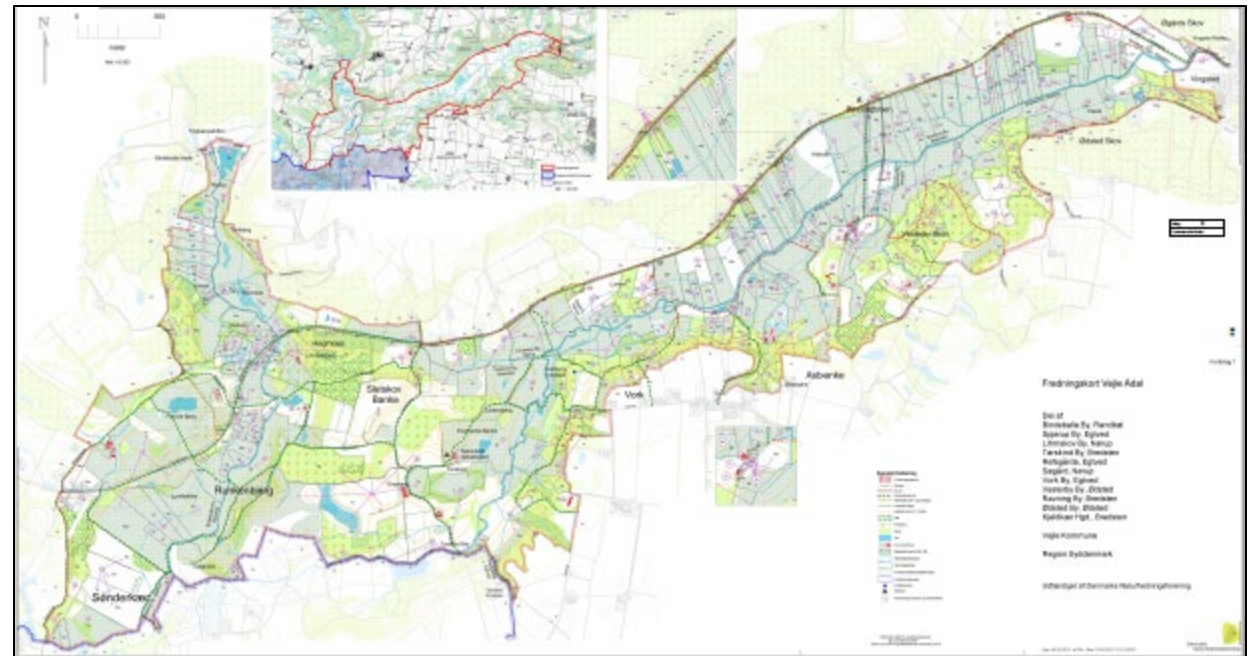
ANDEN PROBLEMSTILLINGER – BY- OG LANDSRET (FORTSAT)

Skulle fredningsforslaget have været miljøvurderet?

Vestre Landsret:

Fredningsnævnets afgørelse er truffet af det samlede nævn. Inden nævnet traf afgørelsen, havde nævnet foretaget høring af Miljøstyrelsen og Vejle Kommune i medfør af miljøvurderingslovens § 32, stk. 1, nr. 1. Ingen af disse havde bemærkninger til fredningsforslaget. Det fremgår videre af afgørelsen, at nævnet på baggrund af en screening udarbejdet af Danmarks Naturfredningsforening har vurderet, at fredningsforslaget ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og at der derfor ikke er pligt til at udarbejde en miljøvurdering.

Herefter, og da Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse efter bevisførelsen ikke i øvrigt kan anses for at være truffet på et mangelfuldt eller fejlagtigt grundlag eller er behæftet med mangler, som kan medføre afgørelsens ugyldighed, stadfæster landsretten byrettens dom.

Poul Schmith har indgået aftale med VISDA, som omfatter billederne i denne præsentation.

Præsentationen og de heri indeholdte billeder er udelukkende til intern brug for modtageren og må ikke viderespredes.